

O projekcie

Projekt badawczy „*Badanie wpływu elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy na aktywność zawodową zasobów pracy w wieku 45+*” jest realizowany wspólnie z firmą Volkswagen Poznań Sp. z o.o. w ramach programu wieloletniego „*Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy*” - II etap, okres realizacji: lata 2011-2013, koordynowanego przez Centralny Instytut Ochrony Pracy - Państwowy Instytut Badawczy i ustanowionego Uchwałą Nr 154/2010 Rady Ministrów z dn. 21.09.2010 r.

Wiek jest jedną z podstawowych zmiennych społeczno-demograficznych, determinującą wiele zjawisk. Naukowe i potoczne obserwacje wskazują na istnienie związku między uzyskaniem i utrzymaniem zatrudnienia a wiekiem, przy czym trudno jest badać „czyste” oddziaływanie wieku, gdyż jest to zmienna występująca „w uwikłaniu”, skorelowana z innymi znaczącymi cechami społeczno-demograficznymi jak: płeć, wykształcenie, czy staż pracy oraz sytuacja rodzinna. Charakterystycznym zjawiskiem na polskim rynku pracy występującym z dużym nasileniem w ostatnich latach jest proces dezaktywizacji zawodowej zasobów pracy w starszych grupach wiekowych (osób powyżej 45 roku życia), będący skutkiem przede wszystkim: niedostatku kwalifikacji i umiejętności zawodowych osób starszych w stosunku do wymagań współczesnych rynków pracy; dyskryminacyjnego postępowania pracodawców wobec starszych pracowników; łatwego dostępu do wcześniejszych emerytur i świadczeń przedemerytalnych. Na czynniki te wskazuje opracowany w Polsce program „solidarność Pokoleń”. Rodzi to konieczność podjęcia działań na rzecz wsparcia przedłużania aktywności zawodowej zasobów pracy. Tym bardziej jest to zasadne, ponieważ zachodzące w Polsce procesy demograficzne skutkować będą istotnym wzrostem liczebności osób 50+. Jak pokazuje najnowsza prognoza GUS odnosząca się do liczby i struktury ludności Polski do 2030 r. według ekonomicznych grup wieku, grupa takich osób wzrośnie w badanym okresie o 44,4%.

Problem wczesnej dezaktywizacji zawodowej istnieje w całej Unii Europejskiej. Dlatego Rada Europejska przyjęła Strategię Lizbońską, która zakłada m.in. rozwój gospodarki i zatrudnienia, także w grupie osób po 50. roku życia (UE chce, aby stopa aktywności zawodowej wynosiła w tej grupie wiekowej 50%). Wśród wytycznych na lata 2005 – 2008, ogłoszonych w lipcu 2005 r. RE przyjęła też projekt „Promocja pracy w ciągu cyklu życia”. Zakłada on wsparcie w grupie 50+ działań na rzecz aktywnego starzenia się, zapewniających odpowiednie warunki pracy, poprawę stanu zdrowia oraz zachęcanie do dalszej aktywności zawodowej. RE zobowiązała również rządy państw członkowskich do rezygnacji z różnego rodzaju rozwiązań prawnych skłaniających do wcześniejszego odejścia na emeryturę.

W Polsce brakuje aktywnych i kompleksowych programów skierowanych wyłącznie do grupy osób 45+, uwzględniających jej specyfikę i wymagania. Osoby w tym wieku zostały zidentyfikowane jako grupa w szczególnej sytuacji na rynku pracy już w 2004 r. W stosunku do bezrobotnych w tym wieku możliwe jest stosowanie działań aktywizujących, ale skala tych programów nie jest duża. Na przykład w 2004 r. Ministerstwo Gospodarki i Pracy realizowało „Program 50+”, ale objął on zaledwie 1480 bezrobotnych. Z kolei w 2007 r. zainicjowano program „Aktywna kobieta”, którego celem było zwiększenie wskaźnika zatrudnienia wśród kobiet po 50-tce, ale i on nie ma wielkiego zasięgu, choć wskaźnik zatrudnienia wśród kobiet w tym przedziale wiekowym jest szczególnie alarmujący. Jednocześnie wiele dokumentów rządowych i regionalnych rekomenduje działania wspierające starszych pracowników (Krajowy Program Reform na lata 2005–2008, Strategia Rozwoju Kraju i Program Operacyjny Kapitał Ludzki).

Cele

Celem głównym projektu pt.: „*Badanie wpływu elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy na aktywność zawodową zasobów pracy w wieku 45+*” jest identyfikacja wpływu elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy na aktywność zawodową zasobów pracy w wieku 45 i więcej lat. Celowi temu podporządkowane zostało sześć następujących celów szczegółowych:

1. Sformułowanie wniosków z badań dotyczących stosowania elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy prowadzących do zwiększenia aktywności zawodowej osób w wieku 45 i więcej lat;
2. Identyfikacja elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy, mających największy wpływ na aktywizację zawodową osób w wieku 45 i więcej lat;
3. Określenie podstawowych obszarów spójności i niedostosowań polskich rozwiązań do wymogów unii europejskiej w zakresie aktywizacji zawodowej osób w wieku 45 i więcej lat, ze szczególnym uwzględnieniem elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy;
4. Zidentyfikowanie głównych barier uniemożliwiających stosowanie elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy zarówno po stronie pracodawców, jak i pracobiorców
5. Identyfikacja dotychczasowych uwarunkowań aktywności zawodowej osób w wieku 45 i więcej lat;
6. Identyfikacja głównych determinant przechodzenia w stan aktywności zawodowej osób w wieku 45 i więcej lat.

Realizatorzy:

Przy realizacji projektu pracują:

prof. dr hab. Elżbieta Kryńska - kierownik

pozostali realizatorzy:

- prof. dr hab. Gertruda Uścińska

- dr Łukasz Arendt

- dr Paweł Daniłowicz

- dr Iwona Kukulak-Dolata

- dr Halina Sobocka-Szczapa

- mgr Janina Petelczyc

- mgr Paulina Roicka

Prace badawcze

Harmonogram prac

Etap I styczeń - grudzień 2011 r.

Konceptualizacja badań:

1. Opracowanie koncepcji badań
2. Opracowanie narzędzi badawczych (4 kwestionariusze wywiadu),
3. Diagnoza sytuacji osób w wieku 45+ na rynku pracy w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej, w oparciu o dane zastane, w tym: analiza dokumentów prawnych, danych statystycznych opublikowanych przez GUS i PSZ, dotychczasowych badań, uwzględniających pozycję konkurencyjną osób w wieku 45+ na rynku pracy

Zostaną opracowane dwie ekspertyzy. Pierwsza zawierać będzie analizy rozwiązań prawnych dotyczących osób w wieku 45 lat i więcej oraz wykorzystywania elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy znajdujących się w konwencjach Międzynarodowej Organizacji Pracy, dyrektywach Wspólnot Europejskich, zasadach i normach międzynarodowych (ze szczególnym uwzględnieniem unijnych) oraz prawodawstwie polskim. W drugiej analizie poddana zostaną informacje na temat rzeczywistej sytuacji na rynku pracy badanej kategorii zasobów pracy tak w Polsce, jak i w wybranych krajach Unii Europejskiej. Wykorzystane w niej będą statystyki publiczne krajowe i unijne, rejestry informacyjne publicznych służb zatrudnienia, literatura przedmiotu, zawierająca dotychczasowe wyniki badań sytuacji osób w starszych grupach wieku na rynku pracy oraz programy krajowe i unijne mające na celu stymulowanie aktywności zawodowej osób w starszych grupach wieku.

Etap II styczeń - grudzień 2012 r.

Przeprowadzenie badań ilościowych:

1. przeprowadzenie badań właściwych obejmujących: pracodawców zatrudniających osoby w wieku 45 i więcej lat, w tym: pracodawców wykorzystujących elastyczne (nietypowe) formy zatrudnienia; pracodawców, którzy nie wykorzystują elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia; pracowników w wieku 45 i więcej lat, bezrobotnych w wieku 45 i więcej lat oraz osób biernych zawodowo w wieku niemobilnym (45-59/64 lata) i więcej lat.
2. Opracowanie raportów cząstkowych z badań ilościowych
3. Opracowanie raportu syntetycznego (publikacji) zawierającej wnioski z badań i rekomendacje, dotyczące wpływu elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy na bezpieczeństwo i elastyczność zasobów pracy w wieku 45+ oraz przykłady dobrych praktyk z zakresu stosowania elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy wśród osób w wieku 45+

Etap III styczeń - grudzień 2013 r.

Opracowanie modelowych programów szkoleń, materiałów szkoleniowych i referatów na konferencje, prezentujących wyniki prowadzonych badań:

1. Opracowanie modelowych programów szkoleń i przeprowadzenie szkoleń (2 szkolenia)

2. Opracowanie modelowych materiałów szkoleniowych, umożliwiających upowszechnianie wyników badań wśród osób wieku 45+ oraz pracodawców zatrudniających tę kategorię osób
3. Opracowanie i przeprowadzenie konferencji prezentującej wyniki przeprowadzonych badań
4. Zamieszczenie na stronie internetowej IPiSS opracowanych narzędzi badawczych, modelowych programów szkoleń i publikacji zawierającej wnioski z badań i rekomendacje, dotyczące wpływu elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy na bezpieczeństwo i elastyczność zasobów pracy w wieku 45+ oraz przykłady dobrych praktyk z zakresu stosowania elastycznych form zatrudnienia i organizacji pracy wśród osób w wieku 45+, jak również wyniki przeprowadzonych analiz częściowych opisujących sytuację na rynku pracy osób w wieku 45+ w Polsce i wybranych krajach Unii Europejskiej

Szkolenie dla pracodawców i pracowników ma na celu przekazanie im wiedzy niezbędnej do wdrażania na szerszą skalę rozwiązań sprzyjających stosowanie elastycznych (nietypowych) form zatrudnienia i organizacji pracy oraz zwiększania aktywności zawodowej osób w wieku 45 lat i więcej.